

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓ-HELYEITES

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RAKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Postaigazgatás.

Dr. KUZMICH GÁBOR m. kir. postavezérigazgató 1944. március 20-i előadása
a Közigazgatási Továbbképző Tanfolyamon.

Az igazgatásnak az a szerepe, hogy az intézmények életében a kitűzött célok pontos elérését és az annak érdekében szükséges helyes működést biztosítsa. Az igazgatás tehát lényegében cselekvések és következetes, céltudatos intézkedések sorozata. Ezeknek a folyamatos cselekvéseknek megjelenési, érvényesülési területe az intézmény szervezete. A cselekvések sorozata és a szervezet viszont függvénye annak a jogi helyzetnek, amely az intézmény helyét az állami és a gazdasági életben megszabja.

Valamely intézmény igazgatásának boncolgatásánál tehát négy lényeges szempont alapján kapunk teljes képet. Ezek:

1. az intézmény feladata, rendeltetése;
2. a célok elérését biztosítani kívánó cselekvéssorozat jellegzetességei;
3. az intézmény szervezete és
4. jogi helyzete.

Ennek a négy szempontnak vetületében vizsgáljuk meg a magyar posta igazgatását.

I. Feladat.

A magyar postaintézmény rendeltetése elsősorban a mindenki számára egyforma feltételekkel rendelkezésre álló pontos, gyors és megbízható hírközvetítő szolgálat ellátása, legyen az akár a levelezésnek, akár a táviratoknak vagy a távbeszélgetéseknek megfelelő továbbítása, akár a rádióhírszóró működtetése. Ehhez csatlakoznak a feladatkörébe utalt egyéb, így a pénzáttalási, a pénzforgalmi és az áru fuvarozási tevékenységek.

Másodlagos feladataként jelentkeznek azok a legújabb időben reábizott egyéb ténykedések, amelyeknek ellátására az egész országot behálózó szervezete miatt racionalizálási szempontokból találták kiválóan alkalmasnak.

(Ilyenek: a pénzügyi értékcikkek, a vasúti fuvarlevelek, az OMBI, MABI, OTI és egyéb nyomtatványok árusítása, az államadóssági kötvények szelvényeinek beváltása stb.)

Mindezeket a tevékenységeket üzemi jelleggel úgy kell ellátnia, hogy mind az intézmény viteléhez, mind a beruházásokhoz szükséges kiadásait saját bevételeiből fedezze és e mellett a költségvetési előirányzatban a pénzügyi kormányzattal egyetértésben megállapított tiszta beszolgáltatatható felesleget is biztosítsa.

A vázolt feladatok ellátása kétféle minőségű. Egyrészt az állam gondozó, gyámolító közigazgatási tevékenységi körébe tartozik, másrészt a hasznóhajtás követelménye alapján üzemi jellegű. Ez a kettős természet a posta minden tevékenységében egyformán elyegedik.

II. Az igazgatási tevékenység jellegzetességei.

A feladatok megoldására irányuló cselekvés-sorozatnak jellegzetessége, hogy az az állami közhivatal és a lehetőleg bürokrácianélküli közüzem tevékenységének keveredése. A postás, mint közhivatalnok a közjogi állása alapján kijáró védelem és kötelezettség mellett rugalmasan, a gazdasági viszonyokat mindenkor mérlegelő és megértő módon, a jó, gondos kereskedő vagy vállalkozó módjára látja el a tevékenysége körébe utalt feladatokat. Nem szabad sem az igazgatásnak, sem a végrehajtó tevékenységnek beleélnie magát az államhatalmat gyakorló, az állam nevében eljáró felsőbbrendűség pszichózisába, ugyanakkor azonban biztosítania kell az állam által fenntartott, az állam nevében működő intézmény pártatlanságát, a mindenki ügyét egyforma gondossággal ellátó eljárást, az élet rugalmas szolgálatát. Tehát nem az állam hatalmát kell működésében éreztetnie, hanem csupán annak a szükségleteket kielégítő, gondozó tevékenységét.

Feladatai sokfélesége által a posta hivatásának teljesítése közben vonatkozásba kerül mindenkiel, közületekkel épen úgy, mint magánosokkal, gazdaggal épen úgy, mint szegénnyel. Magánosok, társadalmi, gazdasági, állami intézmények, az állami igazgatás összes szervei a postát a ráruházott feladatkör mindenféle vonatkozásában naponta igénybe veszik. Működése nemcsak a belföldre szorítkozik, hanem kiterjed a külföldre, mondhatni az egész földkerekségre is.

A postának ilymódon a hírszolgálati szükségletek általános kiszolgálásán túl és azon felül is egyes más igazgatási szervekkel és intézményekkel még különösebben erős kapcsolatai is támadnak. Így csak példaképen említve: a posta különleges szolgálatokat végez a katonai és a belügyi közigazgatásnak távközlési (pl. rendőrségi, tűzoltósági és egyéb külön hálózatok) építésével, fenntartásával és egyéb szolgáltatásokkal.

Különleges feladatokat lát el a pénzügyi igazgatás terén a készpénzforgalom kímélése érdekében bevezetett eljárással, az állampénztárak szerepét átvevő befizetési és pénzváltó szolgálattal.

Azáltal, hogy a postatakarékpénztár pénztári szolgálatát a postahivatalok látják el, a postatakarékpénztárral is egész különleges igazgatási, elszámolási és ügykezelési rendet kellett létesítenie.

Az a körülmény, hogy egyrészt a posta igénybe veszi a magyar államvasutak szállítási szolgálatát, másrészt viszont a MÁV üzemi távíró és távbeszélő hálózatának építési és karbantartási szolgálatát a posta

látja el, a két intézmény között külön megállapodásokat kíván.

Ugyancsak különleges megállapodás (engedélyokirat) szabályozza a posta és a rádió rt. közötti viszonyt mind a szolgálat ellátása, mind az előfizetési díjak megosztása tekintetében.

Minél fejlettebb és megosztottabb a gazdasági és a társadalmi élet, minél több szervezet kel életre az egyes feladatok megoldására, annál több hasonló különleges rendezésről kell a postaigazgatásnak is gondoskodnia.

A külföldi forgalomban lehetőleg valamennyi ország között a posta, valamint a távközlési kezelés és eljárás egységesítésére, egyszerűsítésére kell törekedni. Ezt a célt szolgálja a földkerekség összes önálló postaigazgatásait (jelenleg 88 igazgatást) összefogó Egyetemes Postaegyesület Bernben székelő irodájával és az ötévenként tartott nemzetközi kongresszusokon (legutóbb 1939-ben Buenos-Airesben) kötött egyezményeivel, valamint az ugyancsak Bernben székelő és 72 tagot számláló Távközlés Nemzetközi Egyesülete, annak irodája és kongresszusai (legutóbb 1938-ban Kairóban).

Ezen az általános nemzetközi kereten belül az egyes nagyobb gazdasági és kulturális területek külön tömörüléseket is létesítenek. Ilyenek pl. a Pán-amerikai Postaegyesület, az Európai Északi Államok Postaegyesülete, valamint az ennek mintájára 1942-ben létesült Európai Posta- és Távközlési Egyesület Bécsben székelő irodájával, amely azonban tevékenységét a háborús viszonyok miatt még nem tudja teljesen kifejteni. A nemzetközi kapcsolatok létesítése és fenntartása tehát a postaigazgatásnak szintén egyik fontos és jelentős területe.

III. Szervezet.

Posta elnevezéssel mint gyűjtőnévvel jelöljük hazánkban a posta összes tevékenységi ágait, tehát mind a levéltovábbító, a pénzáttaló, az árufuvarozó, mind pedig a távközlési, azaz a távíró-, a távbeszélő- és a rádiószolgálatot.

A magyar posta szervezete hármas tagoltságú. A végrehajtó szolgálatban a forgalom lebonyolítását a postahivatalok, a postaügynökségek, a postai gyűjtőhelyek és a külterületi kézbesítők látják el. Feladatuk a küldemények felvétele, továbbítása és kézbesítése. Ezek a végrehajtó szervek csak a legalsóbbfokú igazgatási szolgálatot látják el és a területileg illetékes postaigazgatóságok alá tartoznak.

A középfokú igazgatási szolgálat ellátására a nyolc kerületi postaigazgatóság és a budapesti távíró- és távbeszélőigazgatóság szolgál.

Egyes országos jellegű postai feladatok intézésére központi hivatalok működnek.

Felsőbb fokon az igazgatás a postavezérigazgatóság kezében van. A postavezérigazgatóság a Kormányzó Úr Ő Főméltósága legfelsőbb elhatározása alapján kiadott 24.314/1923. számú K. M. rendelet szerint egyúttal mint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium egyik szakosztálya is szerepel. Élén államtitkári hatáskörrel közvetlenül a miniszternek alárendelve a posta vezérigazgatója áll.

A postaigazgatás legfelsőbb fokon kormányzati hatáskörbe tartozik és a posta ügyeiben a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter egyéni hatóságként jár el.

A magyar posta személyzete egyrészt az állami alkalmazottakra általánosan érvényes jogszabályok alá eső alkalmazottakból (tisztviselők, altisztek,

napidíjasok, napibéres és órabéres munkások), és külön szolgálati szabályzat alapján működő postamesteri és postaügynöki személyzetből áll. A postamesterek hivatalaiban tevékenykedők a postamester alkalmazottai. A posta szolgálatát tehát részben kincstári, részben postamesteri személyzet látja el.

IV. Jogi helyzet.

A postajog századok óta a magyar állam fenntartott joga, amelyet régi törvény is biztosít. Az 1790:XXII. tc. a postát a magyar helytartótanács igazgatása alá helyezte és jövedelmeit a Magyar Kamara jövedelmeinek jelentette ki.

Az 1848. évben bekövetkezett alkotmányjogi átalakulás nem maradt kihatás nélkül a magyar postaigazgatásra sem. Amikor az első felelős minisztérium megalakult, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1848. évi április hó 26-án kelt 35/7. szám alatt kiadott rendeletében kijelentette, hogy a minisztérium a kezébe letett kormányzati hatalom gyakorlását a postaügyben is megkezdi és minden postai tárgy iránt a határozás jogát magának fenntartja.

Szabadságharcunk leveretése után az 1850. évi december hó 26-án kelt császári nyílt parancs az 1837. évi osztrák postatörvényt Magyarországra is kiterjesztette.

Az alkotmányosságnak 1867-ben történt visszaállítását követően a postaigazgatás ismét kormányzati feladattá vált. A m. kir. földművelési, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1867. évi május hó 1-én kelt 1182. sz. alatt kibocsátott rendeletével átvette a magyarországi és erdélyi posták és távirdák igazgatását. Azóta is a postaigazgatás legfelsőbb fokon kormányzati hatáskör.

A magyar posta a maga tevékenységét egyrészt mint a gvámolító közgazgatás szerves része kizárólagosan látja el, másrészt pedig a szabadverseny alapján mint az állam kereskedelmi vállalata jár el.

Leveleknek belföldi, a külfölddel való, vagy az országon átmenő forgalmára az 1936:XXXV. tc. értelmében a postát kizárólagos jog illeti meg, míg a táviró-, a távbeszélő- és a rádiószolgálatot az 1888:XXXI. tc.-ben és az 1925:IX. tc.-ben az államnak fenntartott jog alapján látja el.

A kizárólagos, illetőleg a fenntartott jog nem terjed ki az árufuvarozási (régbben úgynevezett kocsi-postai) és a pénzültalványozási üzletágakra. Ezeken a működési területeken tehát a posta nem mentes a versenytől, és az 1875:XXXVII. tc. értelmében mint az állam kereskedelmi vállalata működik; az említett ügyletekre nézve a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi és az igazságügyi minisztereknek a pénzügyi, valamint a közmunka- és közlekedési miniszterekkel együtt ad 26.992/1875. szám alatt kiadott rendelete értelmében cégbejegyzésre van kötelezve.

A postaintézmény közcélú voltára mutat rá a m. kir. földművelési, ipar- és kereskedelemügyi miniszternek a már fentebb említett, 1867. évi május hó 1-én kelt 1182. sz. alatt kibocsátott rendelete, amely többek között a következőket tartalmazza:

„A földművelésügyi, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium, melynek vezetése alá a posta és távirda igazgatás helyezettett, kötelesnek érzi magát a posták és távirdák hivatali karának mindenekelőtt emlékezetébe hozni, miként alig van közérdek, melynek fejlesztése a helyes és pontos eljárás által inkább volna eszközölhető, mint a kezelésükre bízott posta és távirda ügy. A népek

minden életágában jelentkező érintkezési szükség, a mindinkább élénkülő kereskedelmi forgalom e két ügy vezetésében legnagyobb szorgalmat s pontosságot tesz mellőzhetetlenné és viszont a fokozott munkásság az érdeket s általuk az állam összes szellemi és anyagi tőkéjét növeli. Mindez előnyösen hat vissza még az állam bevételeire is, melynek ezúton való szaporítása csak közmegelegedésre számíthat."

V. Az igazgatási szolgálat egyes jelentősebb területei.

A négy lényeges szempont alapján a postaigazgatásról adott általános képet most szeretném kiegészíteni azzal, hogy a posta igazgatási szolgálatának egyes érdekesebb, jelentősebb mozzanataira és szelvényeire külön-külön is részletesebben rávilágítok.

a) A posta tevékenységi körébe utalt szolgálatokat nagyrészt közlekedési eszközök igénybevételével látja el; ennél fogva a postaigazgatásnak számos közlekedéspolitikai vonatkozása is van.

A megbízható és gyors szállítási szolgálat ellátása a postát mindenkor arra ösztönözte, hogy a technika fejlettségi fokának legmegfelelőbb eszközöket vegye igénybe. Nemcsak a hajót és a vasutakat, hanem a gépjárműveket és a repülőgépeket is felhasználja, hogy a rábízott feladatoknak minél tökéletesebben megfelelhessen. Ezeket kívül azonban igyekszik saját szállítóeszközöket is termelni. Ilyenek: a lovasfogatok, a gépjárművek és tervbe van véve önálló motoros mozgópostakocsik járatása is. Minden törekvése az, hogy a térbeli és időbeli távolságokat legyőzve minél gyorsabb és intenzívebb hírszolgálati hálózatot hozzon létre.

b) A kulturális, a gazdasági és az állami élet szolgálatában feladata minden lakott helynek megfelelő postaszervvel való ellátása.

Az ország mai területén a községek 61.2 százalékában van posta és 38.3 százalékában távbeszélő. Ezzel a lakosság 87.5 százaléka van ellátva postával és 77.3 százaléka telefonnal.

Az igazgatás nagy gonddal igyekszik a postai szervekkel már ellátott területeken a jó szolgálat biztosítására és arra, hogy a még el nem látott területekre — ideértve a tanyavilág központjait is — a postai és távközlési szolgálatot minél szélesebb körben kiterjessze.

c) A szervezet, vagyis az a terület, amelyen a posta igazgatása működik, önmagában zárt egységet mutat. Az összes szervek, a legalsóbbtól, fel a legmagasabbig, igazgatási ügyekben túlnyomórészt minden más, idegen igazgatási szerv bekapcsolódása nélkül fűződnek egybe. Ez biztosítja a teljes szakszerűséget, a gyorsaságot s minden idegen befolyás és szempont érvényesülésének kizárását. A más államigazgatási szervekkel ugyancsak saját szerveivel érintkezik a posta. Egyedül egy érintkezési ponton módosul ez a gyakorlat. Nevezetesen az 1876:VI. tc. némely szakaszának módosításáról szóló 1882:XX. tc. 1. §-a a posta kerületi igazgatóknak a közigazgatási bizottságban való részvételét megszüntette, és a postaügyek képviselőit az államépítészeti hivatalnak a törvényhatóságban lévő első hivatalnokára bízta. Ezen a helyzeten a közigazgatás rendezéséről szóló 1929:XXX. tc. sem változtatott. Úgy hogy ma a postának sem a törvényhatósági bizottságban, sem a közigazgatási bizottságban közvetlen intézményes képviselője nincs.

Időszerű volna a posta közvetlen képviselőjét e helyeken ismét biztosítani, különösen ma, amikor a posta tevékenysége a hírszolgálat rohamos fejlődése révén kinőtt régi egyszerűbb kereteiből és fontosságával a közigazgatási szolgálatban is jelentős tényező lett.

d) Az igazgatás szervezetében külön említést érdemel a postavezérigazgatóság helyzete és működése. Elsősorban mint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium szakosztálya szerepel, tehát minisztériális hatáskörben jár el. Vezetője, a postavezérigazgató, — postai ügyekben a miniszter közvetlen alárendeltje — felhatalmazás alapján jogosult a miniszter helyett is intézkedni.

A postavezérigazgatóság egyben a miniszteri hatáskörben megjelent rendeletek és rendelkezések végrehajtó szerve és az összes postaigazgatási ügyek önálló, legfelsőbb fokú intézője is.

Ez a kettős szerepe számos, a miniszteri hatáskörön kívül eső ténykedésével és a miniszteri rendelkezések végrehajtási részének feldolgozásával nagyobb számú személyzetet igényel és a végrehajtó (postakezelési és műszaki) szolgálatban való alaposabb tájékozottságot kíván. Ezért személyzeti utánpótlását is a kezelési és az igazgatósági szolgálatban jártas tisztviselők közül kapja. Kettős szerepköre sokszor félreértésekre is vezet. Az egyik elhomályosítja a másikat, különösen a kívülállók szemében. Kétségtelen azonban, hogy nagy rugalmasságot és gyorsaságot biztosít a vezetésnek. Működésében majdnem ugyanabban az időpontban születik meg a miniszteri rendelet, mint az alsófokú szerveknél esedékes végrehajtáshoz szükséges részletes utasítás. Ugyanígy oldódik meg az életben felmerülő feladatok és akadályok rendezése is. A rendelkezés szükségességének felismerése és a kiadandó intézkedés majdnem egy ütemben jöhet létre.

e) Ha a posta igazgatásának és működési területének belső összefüggését vizsgáljuk, négy nagy terület bontakozik ki szemünk előtt:

1. az általános igazgatás, amelybe a személyzeti, a szociális, a szakoktatási, a költségvetési, a jogi és legújában még a közellátásügyi ügyek is tartoznak;

2. a postaforgalmi, valamint távközlési üzleti és díjszabási ügyek igazgatása, amely az egyes üzletágak működési körét szagja meg, a kezelési szolgálat ellátását, továbbá a díjszabási kérdéseket intézi és ezek összhangját biztosítja;

3. a műszaki igazgatás, az összes műszaki vonatkozású ügyek ellátására és

4. a számviteli ténykedés a számviteli ügyek rendbentartására. (Számadások ellenőrzése, közigazgatási segédszolgálat ellátása.)

Ez a négyes tagozódás érvényesül a szervezetben, de még a legkisebb egység munkájában is.

A mai háborús viszonyok között ezeken felül a polgári és a katonai feladatok összeegyeztetésére — az általános igazgatás keretén belül — újabb terület is jelentkezik: ez az országmozgósítási igazgatás.

f) Az igazgatási szervezeten túl a munkaorganizáció jelentőségére kell még rámutatni. A posta tömegforgalmat bonyolít le. Szolgáljon erre néhány adat: Az 1942. évben a posta a hírlapokkal együtt 1.076.719.706 levélpostai küldeményt, 27.212.505 csomagot, 25.402.943 postautalványt.

45,864.298 csekk be- és kifizetési utalványt kezelt s a pénzforgalomba bekapcsolt szervek forgalmával együtt 14.046,908.392 (tizennégymilliárdnegyvenhatmilliókilencszáznolcezerháromszázkilencvenkettő) pengő pénzforgalmat bonyolított le.

Nagy tömegek rendszeres, gyors feldolgozása csak tervszerűen történhet. Van a forgalomnak határa, amelyen belül a feladat még emberi erővel ellátható, de azon túl már a mechanizálás elkerülhetetlen. Ezt látjuk a távbeszélő-forgalomban, ahol ma a kapcsolási szolgálatot nagyobb forgalmú központokban csak gépesítve lehet elvégezni. Ezt látjuk a nagy levél- és csomagszállító hivatalokban. Ilyen például a Budapest 72. sz. levélfeldolgozó hivatal, ahol az 1942. évben naponta átlag 1,020.000 darab levélpostai küldeményt dolgoztak fel. A munkával az emberi erő már alig tudott megbírkózni. Forgalmasabb napokon néha több métermázsa anyag is maradt vissza feldolgozatlanul.

Megfelelő munkaszervezéssel, a munkamozzanatok ügyes tagozásával, mechanikus szállítóberendezések létesítésével, az emberi erő megfelelő kihasználásával ugyanez a hivatal 1943. őszén napi 2,000.000 darab küldeményt is minden fennakadás nélkül fel tudott dolgozni.

Az igazgatás feladata, hogy a kellő helyen, a kellő időben hasonló munka-organizációkat alkalmazzon.

g) A postaigazgatásnak egyik jelentős szerveye még a pénzügyi vonatkozású ügyek intézése.

A posta költségvetésileg 1924. óta az állami üzemek közt szerepel és az állami költségvetésben is a XXI. cím alatt mint önálló egység jelentkezik. Az intézmény a működéséhez szükséges összes személyi, dologi és üzemi természetű kiadásait saját bevételeiből fedezi, a beruházásra szükséges összegeket pedig saját feleslegeiből kell előteremtenie, azonfelül még az évente rá kiszabott összeget mint megmaradó felesleget a pénzügyminisztérium rendelkezésére kell bocsátania. A saját feleslegéből évente beruházásaira (a berendezések fejlesztésére) fordított összegeket 15 év alatt 5%-os kamattal meg kell térítenie. Ezeket az összegeket évente a költségvetési előirányzatban írják terhére. A személyzet nyugdíj- és betegségi biztosítási terheit szintén a posta maga viseli.

A szükséges fedezetek előteremtéséről a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendelkezései alapján érvényesülő tarifapolitikája alapján gondoskodik. Ez a tarifapolitika és a belőle sarjadó pénzügyi igazgatás két szempontot követ. Első a gazdasági és a kulturális érdekből folvó o'csóságra való törekvés, a másik a felesleget termelő, önköltségi áron felüli árszabás. Ez a második szempont azonban nem érvényesíthető minden küldeménynél egyformán. Pl. a hírlapokat, a nyomtatványokat, az árjegyzékeket önköltségen alul kell szállítani, mert ezek az önköltségen számított díjszabást sem bírják el. Lehetnek — sőt vannak — más szociális és egyéb szempontok is, amelyek egyes küldemények díjszabási tételeinél az áron aluli fuvarozást kívánják. A postaigazgatás az összes küldeményfajok természetének és az ország összes viszonyainak egybevetésével szabja meg és érvényesíti tarifapolitikáját.

A pénzügyi igazgatásnak nemzetgazdasági szempontból jelentős része a már e'öbbs érintett készpénzkímélő forgalom, amely abban áll, hogy a posta az egyes hivatalokhoz részben az ottani befizetésekből, részben a környékbeli postahivataloktól befolyó pénzmennyiségből a gazdasági élet helyi pénzszükségletét a Pénzintézeti Központ utalása alapján a helyi pénzintézetek

és vállalatok rendelkezésére bocsátja és csak a megmaradó felesleget szállítja el a Nemzeti Bank fiókjaitól. A pénz tehát nem tesz meg holt utakat, ideiglenesen sem vonják ki a forgalomból és forgása gyorsabb lesz. Ennek a folyamatnak és a vele kapcsolatos leszámolásoknak a szervezése, vezetése a posta pénzügyi igazgatásának szintén egyik fontos része.

h) A posta önálló jogi igazgatásáról is meg kell emlékezni.

Az állam mint magánjogi vonatkozású jogosítványoknak és kötelezettségeknek alanya (m. kir. kincstár) gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy a maga érdekeit az állampolgárokhoz hasonlóan a törvényes rendelkezések által arra hivatott képviselői szervek közreműködésével kell megvédenie. A kincstárnak ilyen képviselői szerve általában a kir. kincstári jogügyi igazgatóság, amely törvényes rendelkezések alapján gondoskodik arról, hogy a jog által nyújtott eszközök igénybevételével a kincstár érdekeit megvédelmezze.

Az állami feladatok megnövekedése és az államigazgatás minél tökéletesebbé tétele céljából azonban szükségessé vált, hogy egyes állami intézmények jogi képviselőt külön is szabályozzák.

A posta sokrétű feladatot végez és tevékenysége különböző szolgálati ágazatokra (posta, táviró, távbeszélő, rádió) terjed ki. Ezek mindegyikében a legnagyobb szakszerűség szükséges. Ezért a jogi védelem könnyebb ellátása céljából postai ügyekben a kincstár képviselőt a kir. kincstári jogügyi igazgatóság mellett bizonyos korlátozásokkal a postavezérigazgatóságra is kiterjesztették. A posta szervezeti szabályzatának kiegészítéséről szóló 86.600/1931. K. M. számú rendelet szabályozza, hogy a m. kir. kincstárt a m. kir. posta összes szolgálati ágazataiból eredő jogi ügyekben a bíróságok és más hatóságok előtt a megszabott korlátozásokkal a m. kir. postavezérigazgatóság jogügyi osztálya is képviselheti. A posta ügyeiben felmerülő jogi véleményadásra, perenkívüli egyességi tárgyalásra és egyességkötésre, valamint mindennemű jogügyleti intézkedésre pedig ugyancsak a postavezérigazgatóság jogügyi osztálya hivatott.

i) A postaintézmény helyes működésében igen jelentős szerepe van a műszaki ügyek igazgatásának is. A feladatok természetéből következően, hogy a berendezésekben mindig a legkorszerűbb technikai eredményeket kell alkalmaznia. A műszaki ténykedés mint egyik fontos elem a posta minden munkamozzanatában szerepet játszik, hol mint a továbbító eszközöket, hol mint a feldolgozó, sokszor az emberi munkát pótló berendezéseket, hol mint a hírközlési területen már elért technikai eredményeket gyakorlatilag alkalmazó, hol mint az úttörő kísérleteket végző tevékenység.

A műszaki igazgatás alá eső terület fontosságának jellemzésére szolgáljon a következő néhány adat:

A posta fenntartásában van 2.956 táviró-, 2954 távbeszélőhivatal, 183.289 távbeszélőelőfizetői állomás, 16.141 km hosszú táviró-, 39.975 km hosszú távbeszélő-, 5.388 km hosszú kábelhálózat, 304 kincstári és 196 bérelt postaépület. A posta tulajdonában van 709 gépkocsi, 247 mozgópostakocsi, 7 rádióhírszóró-állomás, továbbá 9 rövid- és hosszuhullámú rádiótáviró adó- és vevőállomás. Az összes berendezések, felszerelések és ingatlanok leltári értéke az 1942. évi zárószámadás szerint 381.396.368 pengőre rúg.

A posta látja el a rádió zavarelhárító, nyomozási és tanácsadó szolgálatot, valamint több állami szerv részére a műszaki szakértői tevékenységet is.

Ebben a működésében a szervezet a következőképpen alakul: a legfelsőbb vezetésben — gyakorlat szerint — vagy a vezérigazgató, vagy helyettese mér-

női képesítésű, a postavezérigazgatóság 12 ügyosztálya közül pedig öt osztály, — ezekből négy összefogva egy műszaki főosztályba —, mérnöki képesítésű tisztviselő vezetése alatt áll.

Az igazgatóságoknál külön műszaki osztályok intézik a középfokú műszaki igazgatást. Budapesten a táviró- és távbeszélőügyek vitelére külön igazgatóság működik, amely mérnöki képesítésű tisztviselő vezetése alatt áll. A végrehajtószolgálatban külön műszaki szervek működnek, amelyeknek újjászervezése most van folyamatban. A gépkocsiúgyek központi irányítására Bucapesten külön központi hivatal működik. Az anyagbeszerzési ügyeket ugyancsak központi hivatal bonyolítja le. A fejlesztés és a tudományos kutatások céljára a postának külön kísérleti állomása van, amelynek hivatása a laboratóriumi munkákon kívül az anyagellenőrzés és a kísérleti eredmények gyakorlati értékesítése is.

A műszaki igazgatás helyes értékelése, rugalmas szervezete és gondos ellátása nélkül jó postaigazgatás nem biztosítható.

j) A szakoktatás fontossága olyan intézménynél, amely sokoldalú és különleges képesítést kíván, nem lehet vitás. A postaigazgatás is különös gonddal foglalkozik alkalmazottainak kiképzésével és folytatólagos oktatásával.

A postaaltiszttektől kezdve a különböző képesítésű karokon át fel egészen a fogalmazási és mérnöki munkaterületileg különböző tanfolyamok hallgatását és vizsgák letételét kívánja meg. Budapesten az érettségivel rendelkező tisztviselők részére postatisztképző tanfolyam működik. A 14—17 év közötti korban alkalmazott, úgynevezett postanövendékek részére négy városban egyéves tanfolyamot rendezett be, három helyen internátusi rendszerben. A műszaki tanoncokat saját tanfolyamán képezi ki, mégpedig külön a gépkocsiszerelői és külön a táviró-távbeszélő műszerési pályára.

A tanfolyamok rendezése, a tananyag megállapítása, a szakkönyvek rendelkezésre bocsátása, az ifjúság lelki és testi (levente) gondozása számottevő feladatot ró a postaigazgatásra.

k) A személyzet szociális gondozásában jelentős szerepet kíván adni a posta a lelki gondozásnak is. Ebből a célból a bevett vallásfelekezetek vezetőségével egyetértésben és annak segítségével a lelkiélet ápolását a helyi viszonyoknak megfelelően szolgálja és támogatja.

l) A betegbiztosítási ügyek csoportja nem tartozik szorosan a postaigazgatás feladatai közé. Ezeket az 1921:XXVII. tc. alapján külön alapszabállyal működő betegbiztosító intézet látja el, amely Budapesten külön kórházat tart fenn. A biztosított tagok száma a családtagokkal együtt 110.114.

A betegbiztosító intézet igazgatási szolgálata azonban mégis összekapcsolódik a postával, mert az intézet igazgatásában a személyzeti és dologi szükségletekről a posta gondoskodik. A szakigazgatási szolgálat felügyelete a belügyminisztérium hatáskörébe tartozik, egyéb tekintetben pedig a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter a felügyeleti hatóság.

m) Személyzeti és szociálpolitikai szempontból külön említésre méltó a posta igazgatásának az a ténykedése, hogy a különböző iskolai végzettségű (főiskolás, 8 középiskolás, 4 középiskolás férfi és nő, valamint altiszti) karok társadalmi egyesületeit a postás kari egyesületek szövetsége név alatt működő testületbe tömöríti. Ennek az a célja, hogy az egyes egyesületekben jelentkező kari érdekek között az összhangot,

valamint a személyzet összességében a testületi szellemet megteremtse és a személyzetnek a vezetőség felé is testületi érvényesülést biztosítson. Jól bevált kapocs ez a személyzet és a vezetőség közös, egyetértő munkájának szolgáltatásban.

Másik tényezője a postaszemélyzet összetartásának és a szociális igazgatásnak a posta személyzetének jóléti alapítványa, amely a személyzet adakozásából postás üdülőket tart fenn, nyaraltatási akciókat rendez és minden postahivatalban külön gondozói szolgálatot lát el. A gondozói szolgálat arra törekszik, hogy a testületi összetartás szellemében minden bajbajutott kartársán segítsen: tanáccsal, figyelmeztetéssel, kamatmentes kölcsönnel, segéllyel, természetbeni adománnyal vagy bármi más módon.

Ennek a szolgáltatásnak a támogatása a magyar posta szociális igazgatásának szintén egyik elsőrendű gondja.

VI. A különböző postaigazgatások azonos szelleme.

Előadásomban vázaltszerűen ismertettem a magyar posta igazgatásának működését. Amint láttuk, a posta igazgatása hozzásimul az állami igazgatás adottságaihoz és igyekszik azokat minél jobban kiszolgálni. A magyar posta szervezete természetesen függvénye az általános magyar közigazgatásnak.

Ha a különböző országok postaigazgatásainak szervezetét vizsgáljuk, azt látjuk, hogy bár a postaintézmény feladata nagyjából mindenütt azonos, mégis igazgatása, szervezete országonként különböző elhajlásokat mutat. Van ország, ahol a postaigazgatást külön postaminisztérium látja el, van, ahol külön postai államtitkárság viszi, van, ahol — mint nálunk is — postavezérigazgatóság kezében van. Van ország, ahol teljes pénzügyi önállósága van a postának, mint önálló üzemnek, van olyan állam, ahol külön igazgatás vezet a szoros értelemben vett postai tevékenységet és külön a távközlést, — de mindenütt a földkerekségén a posták igazgatási szelleme azonos irányokat mutat. Minden ország postája zárt egységben működik és arra törekszik, hogy gyors, megbízható, lehetőleg olcsó legyen és mindenki részére egyforma feltételekkel szolgáljon. Ez a közös törekvés és az erre irányuló igazgatási tevékenység azonos szelleme teszi, hogy az országok közti kapcsolatokban mindig a postaigazgatások azok, amelyek egymást a leghamarabb és legkönnyebben megértik.

A postaigazgatási szolgálattal kapcsolatos fontosabb jogszabályok.

Törvények.

1875:XXXVII. tc. kereskedelmi törvény.

1880:XXXI. tc. a helyiérdekű vasutakról.

1885:IX. tc. a m. kir. postatakarékpénztárról.

1881:LX. tc. a végrehajtási eljárásról.

1888:IV. tc. a helyiérdekű vasutakról szóló 1880:XXXI. tc. módosításáról és kiegészítéséről.

- 1888:XXXI. tc. a távirda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről.
1921:XXI. tc. a postai díjmentesség megszüntetéséről.
Az 1925:IX. tc. az 1924/25. állami költségvetésről (rádió) szóló törvény.
1932:XXI. tc. a bélyegek védelméről és a tiltott postai szállítás büntetéséről.
1936:XXXV. tc. a postáról.

R e n d e l e t e k.

- A 41.215/1890. K. M. sz. a távirda-, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888:XXXI. tc. végrehajtása tárgyában kiadott és
a 3314/1895. K. M. sz. a postatakarékpénztárnak és közvetítő hivatalainak a takarékgazdálkodásból eredő ügyköre szabályozásáról;
a 34.662/1906. K. M. sz. a postahivatalokban való lefoglalásáról és azokról való adatszolgáltatásról;
a 6125/1907. M. E. sz. Vasúti Rendtartás a vasútnak a postaküldemények szállítási kötelezettségéről;
a 8022/1924. M. E. sz. a vasút szállítási költségeinek megtérítéséről;
a 9557/1927. K. M. sz. a fémvezeték nélkül, vagy fémvezetékben nagy váltakozásszámú áramok segítségével működő (rádió) táviró, távbeszélő és villamos jelzőberendezések, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának szabályozásáról szóló rendelet. (Rádiórendelet.)
A 81.812/1933. K. M. sz. rendelettel kiadott Postaüzleti Szabályzat.
A 128.323/1935. K. K. M. sz. rendelettel kiadott Távbeszélőüzleti Szabályzat.
A 99.000/1937. K. K. M. sz. rendelettel kiadott Táviróüzleti Szabályzat.
A 7.280/1943. M. E. sz. a tábori postával fuvarozott levélpostai küldemények díjmentességéről szóló rendelet.

E g y e z m é n y e k.

A Távközlés Nemzetközi Egyezménye (1935:XV. tc.), valamint ezt az Egyezményt kiegészítő Táviró Szabályzat, Távbeszélő Szabályzat, általános Rádió Szabályzat és Pótszabályzat.

Buenos-Airesben létrejött Egyetemes Postaegyezmény, valamint az ahhoz csatlakozó Megállapodások. (1940.)

Bécsben létrejött Európai Posta és Távközlési Megállapodás. (1943.)

Die Verwaltung der Post. Vortrag des Herrn Generalpostdirektors, Dr. GÁBOR von KUZMICH, auf dem Weiterbildungskurs für Verwaltungsbeamte.

Der Vortrag gibt einen umfassenden Überblick über die ganze Organisation und Verwaltung der ungarischen Post. Beziehungen zu den anderen Verwaltungszweigen des Staates. Aufbau der Postverwaltung: a) Betriebsdienst (Postämter, Postagenturen, Postsammelstelle und Dorfsteller), b) mittlerer Verwaltungsdienst (8 Kreispostdirektionen, Budapester Telegraphen- und Fernsprehdirektion) c) höherer Verwaltungsdienst (Generalpostdirektion, die gleichzeitig als die IVe Abteilung des Handels- und Verkehrsministeriums tätig ist), Rechtslage der Post und das Postgesetz. Die einzelnen wichtigeren Gebiete des Postverwaltungsdienstes. Inanspruchnahme der verschiedenen Beförderungsmittel, Versorgung aller bewohnten Orte mit entsprechendem Postdienste, Zusammenhang zwischen den inneren Tätigkeitsgebieten der Postverwaltungsorgane (allgemeine Verwaltung, Betriebs- und Tarifpolitik des ung. Post- und Nachrichtenwesens, technische Verwaltung, Rechnungsamt). Organisation der Arbeit (Ergebnis der Mechanisierung im Postamt Budapest 72: 1942, Zahl der bearbeiteten Sendungen 1 Million, nach der Mechanisierung 1945, 2 Millionen). Finanzielle Beziehungen der Post. Zur Sicherung der Fachmässigkeit strebt die Post nach einer selbstständigen Rechtsvertretung mit gewissen Beschränkungen. Hinweis auf die Wichtigkeit der Fachbildung. Krankenkasse für Postbeamte. Personal- und sozialpolitische Fragen (Verband der Fachvereine der Postangestellten, Postwohlfahrtsfonds). Der Vortrag schliesst mit Feststellungen vergleichender Art im Hinblick auf ausländische Postverwaltungen.

L'administration de la poste. Conférence de M. le Dr. GABRIEL de KUZMICH, Directeur Général des postes, tenue aux cours de perfectionnement des fonctionnaires administratifs.

La conférence donne un aperçu général sur l'organisation et l'administration de la poste hongroise. Rapports aux autres services administratifs de l'Etat. Construction de l'administration des postes: a) service de l'exploitation (bureaux de poste, agences postales, stations collectrices et facteurs ruraux), b) service administratif intermédiaire (8 directions régionales, Direction télégraphique et téléphonique de Budapest), c) service administratif supérieur (Direction générale des postes fonctionnant simultanément comme la IVe Division du Ministère du Commerce et des Communications). Etat juridique de la poste et la loi sur la poste. Les domaines importants du service postal administratif: utilisation des moyens de transport différents, approvisionnement de toutes les localités habitées d'un service postal correspondant. Corrélation entre les champs d'activité intérieurs des organes administratifs de la poste (administration générale, politique d'exploitation et de tarif de la poste et des télécommunications, administration technique, comptabilité). Organisation du travail de la mécanisation au bureau de Budapest 72: en 1942, nombre des envois traités s'éleva à 1 million, en 1945 après la mécanisation, à 2 millions). Rapports financiers de la poste. Pour assurer la compétence spéciale, la poste tâche d'avoir une représentation juridique indépendante avec certaines restrictions. Importance de la formation professionnelles. Institut-assurance contre les maladies pour les employés de poste. Questions du personnel et celles touchant à la politique sociale de la poste (Union des associations professionnelles des employés de poste, fondation de prévoyance). La conférence se termine par la comparaison des diverses administrations postales étrangères.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Különböző távbeszélő vezeték-típusokból összeépített inhomogén áramkörök üzemi csillapítása a vivőfrekvenciás tartományban.

Irta: Dr. TOMITS IVÁN m. kir. postaműszaki igazgató.

II. Rész. Az áramkörben két vagy több reflexiós hely van.

(2. befejező közlemény.)

2. eset: $p_1 \cdot p_2$ negatív.

Ki lehet mutatni, hogy ilyenkor mindig

$$k = \left| \frac{1 \pm |p_1 p_2| e^{-2\delta}}{1 - |p_1 p_2|} \right| \geq 1.$$

A többlet-csillapítás ennél fogva mindig nagyobb, mint a $b_{\text{üik}}(Z_1, Z_2)$.

Az ingadozás nagyságának megállapítására vegyük ismét a legkedvezőtlenebb esetet, amikor „b” gyakorlatilag zérus. Ekkor

$$\log k = \log \left| \frac{1 \pm |p_1 p_2|}{1 - |p_1 p_2|} \right|;$$

a + jel jelenti a maximális értéket, míg a — jel esetében a minimumot nyerjük, mely

$$\log k = \log \left| \frac{1 - |p_1 p_2|}{1 - |p_1 p_2|} \right| = 0.$$

A többlet-csillapítás ingadozása tehát $b_{\text{üik}}(Z_1, Z_2)$ és $b_{\text{üik}}(Z_1, Z_2) + \log \left| \frac{1 + |p_1 p_2|}{1 - |p_1 p_2|} \right|$ szélső értékek között játszódik le.

Alkalmazzuk számításunkat arra a gyakorlatban igen sokszor előforduló esetre amikor $Z_1 = Z_2$ és a 4. ábra középső vezetéke annyira rövid, hogy „b” gyakorlatilag zérus, de „a” értéke egyes frekvenciáknál a $\frac{\pi}{2}$ értékét, — esetleg többszörösen is — túllépi. Ez az eset fordul elő például akkor, ha egy 3 mm-es légvezeték-áramkörbe valamely közbenső helyen egy rövidebb, kb. 0.8 mm-es papírkábelt iktatunk bele; így tehát $p_1 = -p_2$ (rövid jelzéssel = p).

Mint hogy a kábel mindkét oldalán azonos vezeték-típushoz csatlakozik,

$$Z_1 = Z_2 \text{ és így } b_{\text{üik}}(Z_1, Z_2) = 0.$$

A többlet-csillapítás ingadozása e miatt a

$$\log k = \log \left| \frac{1 - p^2}{1 - p^2} \right| = 0$$

$$\text{és } \log k = \log \left| \frac{1 + p^2}{1 - p^2} \right|$$

értékek közt játszódik le.

A légyezeték és kábel hullámellenállásait kerekén 600 és 150 ohmra választva, $p = 0.6$ és

$$\log \left| \frac{1 + 0.36}{1 - 0.36} \right| = \log 2.125 = 0.76 \text{ Néper.}$$

A keresett többlet-csillapítás „a”-tól vagyis a frekvenciától függően 0 és 0.76 Néper értékek közt ingadozik.

Felvetődik most már az a kérdés, hogy milyen kábelhosszúság volna még éppen megengedhető, hogy ez az elég tekintélyes ingadozás gyakorlatilag eltűnjék, vagyis a többlet-csillapítás a vivőfrekvenciás sávban a legkedvezőtlenebb körülmények közt se legyen nagyobb egy bizonyos eltűrhető értéknél, pl. 0.1 Népernél.

Visszatérve a 15) alatti egyenlethez

$$b_i = \log \left| \frac{\sqrt{1 + 2 p_1 p_2 e^{-2b} \cos 2 \alpha + (p_1 p_2)^2 e^{-4b}}}{\sqrt{1 - p_1^2} \sqrt{1 - p_2^2}} \right|, \quad \dots 15)$$

és tudva ismét, hogy

$$p_1 = -p_2 = p, \quad s \quad b = 0,$$

egyenletünkéből lesz

$$\begin{aligned} b_i &= \log \left| \frac{\sqrt{1 - 2 p^2 \cos 2 \alpha + p^4}}{1 - p^2} \right| = \\ &= \log \left| \sqrt{\frac{1 - 2 p^2 + p^4 + 2 p^2 - 2 p^2 \cos 2 \alpha}{(1 - p^2)^2}} \right| = \\ &= \log \left| \sqrt{\frac{(1 - p^2)^2 + 2 p^2 (1 - \cos 2 \alpha)}{(1 - p^2)^2}} \right| = \log \left| \sqrt{1 + 2 \left(\frac{p}{1 - p^2}\right)^2 \sin^2 \alpha} \right| = \\ &= \log \left| \sqrt{1 + \left(\frac{2 p}{1 - p^2} \sin \alpha\right)^2} \right|. \end{aligned}$$

Mint hogy a gyök alatti zárójeles mennyiség értéke minden bizonnyal kicsiny az egységhez, a logaritmikus kifejezés sorba fejthető

$$b_i = \frac{1}{2} \left(\frac{2 p \sin \alpha}{1 - p^2}\right)^2 = 2 \left(\frac{p \sin \alpha}{1 - p^2}\right)^2. \quad \dots 19)$$

A 0.1 Néperes toleranciát és $p = 0.6$ -ot bevezetve

$$2 \left(\frac{P}{1-p^2} \sin \alpha \right)^2 = 0.1, \quad \frac{P}{1-p^2} \sin \alpha = \sqrt{0.05};$$

innen

$$\sin \alpha = 0.24, \quad \text{és} \quad \alpha \approx 14^\circ.$$

Vizsgáljuk meg a viszonyokat először 60 kHz-re, amely az AEG. ME8 csatornás üzem felső határfrekvenciája. Itt a hullámhossz közelítőleg

$$\lambda = \frac{300.000 \text{ km/sec}}{60.000 \text{ Hz}} = 5 \text{ km.}$$

Mint ahogy, amint ismeretes, a hullámhossz 360° fázis késésnek, vagy szög-tényezőnek felel meg, a 14° -nak megfelelő hosszúság (I) arányosítás révén megközelítően kiszámítható:

$$l = \frac{5 \times 14^\circ}{360^\circ} \approx 0.2 \text{ km} \approx 200 \text{ méter};$$

a fenti tolerancia megengedésével tehát egy 3 mm-es áramkörbe legfeljebb 200 méter hosszúságú összefüggő kábelszakasz iktatható közbe.

A Siemens MG. 15 csatornás üzemnél, ahol a felső frekvencia határ 156 kHz, a viszonyok már súlyosabbak; itt, tekintve, hogy a hullámhossz kb. két és félszer kisebb (2 kilométer), a fenti feltételek mellett megengedhető kábelhossz legfeljebb 80 méter.

Tanulság 5: Ha p_1 és p_2 különböző előjelűek, amint az a gyakorlatban legtöbbször elő is fordul, továbbá $b = 0$, de „a” értéke az üzemi frekvencia tartomány valamelyik részében, — esetleg többszörösen is, — túllépi a $\frac{\pi}{2}$

értéket, úgy a többlet-csillapítás b_{tik} (Z_1, Z_2) értéktől kezdve felfelé egy bizonyos határértékig fog ingadozni. Ezek az ingadozási határok abban a gyakorlatban sokszor előforduló esetben, mikor egy 3 mm-es légvezeték áramkörbe valahol egy rövidebb kábelszakasz van beleiktatva, 0 és 0.76 néper értékek lesznek.

Amennyiben azt kívánjuk, hogy a többlet-csillapítás ingadozása 0 felett ne lépje túl 0.1 népert, a közbenső kábelszakaszt AEG. ME8 üzem esetében nem szabad 200 méternél hosszabbra, a Siemens MG. 15 csatornás üzemnél pedig 80 méternél hosszabbra választani.

4. A végkészülék illesztése rövid bevezető kábelhez.

A gyakorlatban előfordulhat, hogy a légvezeték olyan rövid bevezető kábelen át megy a központba, amelyre már az előző fejezetben megállapítottuk, hogy szerepe többlet-csillapítás szempontjából elhanyagolható. Előzőleg azonban a 4) ábrára támaszkodva, már leszögeztük, hogy a reflexiók helyek számának csökkentésére a végkészüléket a közvetlen csatlakozó áramkör-típushoz, a jelen esetben a kábelhez kell hozzá illeszteni. Ezt a felfogást igen rövid bevezető kábelnél azonban revidálni kell. Ugyanis, ha a 4) ábra alapján az illesztést $Z = Z_1$ alapján elvégezzük, az üzemi csillapítás egész biz-

tosan $b_{\text{ükl}}$ értékkel nagyobb lesz a hullám-csillapításnál, mint amint azt már az egy reflexiós hely tárgyalásánál megállapítottuk. Papírkábel és légvezeték ütközésénél ez, amint kiszámítottuk kb. 0.22 néper.

Nyilvánvaló, hogy igen rövid bevezető kábelnél ez a többlet-csillapítás is redukálható, ha a végkészüléket nem a kábelhez, hanem a légvezetékhez illesztjük, mert ekkor a 19) egyenlet

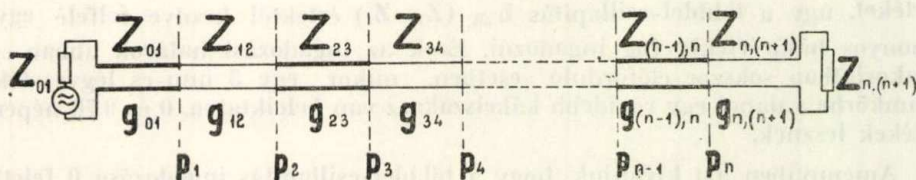
$$b_i = 2 \left(\frac{p \sin \alpha}{1 - p^2} \right)^2 \quad \dots 19)$$

értelmében a többlet-csillapítás a hosszúság csökkentésével, — ingadozva ugyan, — de mégis fokozatosan redukálódik. Ha tehát az említett pontban már számított 0.1 néper toleranciát engedjük meg, a kábelhossz MES üzemmél 200 méteren, MG. 15-nél pedig 80 méteren adul kell hogy maradjon.

Tanulság 6: Ha valamely légvezeték-áramkörhöz csatlakozó bevezető kábel annyira rövid, hogy az általa okozott többlet-csillapítás gyakorlatilag nem jön számításba, a vivőáramú végberendezést nem a kábelhez ($Z = 150 \Omega$), hanem a légvezetékhez (600Ω) illesztjük.

5. Az áramkörben 3 vagy több reflexiós hely van.

Három vagy annál nagyobb számú reflexiós hely jelenléte mellett az üzemi csillapítás számításának menete erősen bonyolódik; ez okból annak részletes matematikai tárgyalását mellőzzük, és csupán utalunk a már idézett W. Klein-féle értekezésre, amely a kérdés általános elméletét és a levonható következtetéseket tárgyalja. A jelen közleményben ennek az elméletnek végeredményét kívánjuk csupán ismertetni.

5. ábra.

A mellékelt 5) alatti ábrában egy olyan áramkört szemléltettünk, mely végein reflexiómentesen van lezárva, s amely „n + 1” különböző típusú homogén vonalból van összeállítva „n” reflexiós hellyel. Az ábrába be vannak írva az egyes homogén vonalszakaszokhoz tartozó „Z” hullámmellenállások és $g = b + ja$ átviteli tényezők, továbbá az egyes ütközési helyek reflexiós tényezői ($p_1, p_2, \dots$ stb.).

Az üzemi csillapítás, amennyiben W. Klein nyomán az elsőrendű megközelítéssel megelégszünk és bizonyos alacsonyabbrendű tagokat elhanyagolunk, az a már említett 14) alatti egyenlethez hasonlóan, 3 részből adódik össze úgy, amint azt az alábbi formula mutatja:

$$b_{\bar{u}} = \sum_{i=0}^n b_{i, (i+)} + \sum_{i=1}^n b_{\bar{u}ik} + \log \left| 1 + \sum_{i=1}^n \sum_{\substack{k=1 \\ i < k}}^n p_i p_k e^{-2 \sum_{m=i}^{k-1} g_{m, (m+1)}} \right| \quad \dots 20)$$

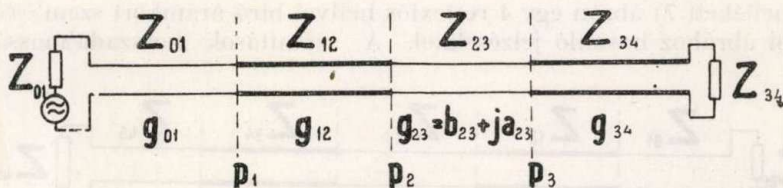
ahol $\sum_{m=i}^{k-1} g_{m, (m+)}$ az „i” reflexió helyétől egészen a „k” reflexió helyig terjedő szakasz hossz átviteli tényezőinek összegét jelenti.

Az első rész a hullámszabványok már jól ismert összege; a második rész az összes ütközési helyek ütközési csillapításából alkotott összeg. A harmadik rész a 14) formula reflexió csillapításának általánosítása és a szummációs jel alatt tartalmazza mindazokat az exponenciális kifejezéseket, melyek együtthatóit az egyes reflexió helyek páronkénti kombinációinak reflexió tényezőiből nyert szorzatok alkotják, az exponenciális kifejezés kitevőjében pedig mindig a két szóbanforgó reflexió hely közötti vonalszakasz átviteli tényezőinek összege szerepel.

Az alábbiakban az ismertetett elméleti eredmények alapján megvizsgáljuk a 3 és 4 reflexió hely eseteit, azonban, hogy a hosszadalmas számításokat elkerüljük, mindkét esetben egy-egy megszorító feltételt vezetünk be, amelyek azonban a technikai gyakorlatban igen sokszor előfordulnak.

5a). Három reflexió hely az áramkörben, e gy korlátozó feltétellel.

A mellékelt 6) alatti ábrán szemléltettünk egy áramkört 3 reflexió helyel.

6. ábra.

Határozzuk meg ennek az áramkörnek ú. n. többlet-csillapítását avval a megszorító feltétellel, hogy a harmadik homogén vonalszakasz olyan hosszú, hogy annak hullámszabvány b gyakorlatilag elegendően nagy ($p_1 \cdot b \geq 1.4$ néper).

$$b_{\bar{u}} = b_{\bar{u}ik1} + b_{\bar{u}ik2} + b_{\bar{u}ik3} + \log \left| 1 + p_1 \cdot p_2 e^{-2g_{12}} + p_2 \cdot p_3 e^{-2g_{23}} + p_1 \cdot p_3 e^{-2(g_{12} + g_{23})} \right|$$

Mint hogy $|e^{-2g_{23}}| = e^{-2b_{23}}$ elegendően kisértékű valódi tört lesz, ha csak „ b_{23} ” elegendően nagy, pl. a gyakorlatban 1.4 népernél nagyobb, e miatt a logaritmikus kifejezés két utolsó tagja elhanyagolható, minek következtében marad:

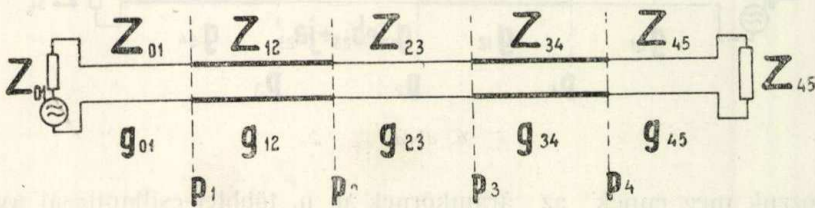
$$b_1 = \log \left| \frac{1}{\sqrt{1-p_1^2}} \right| + \log \left| \frac{1}{\sqrt{1-p_2^2}} \right| + \log \left| 1 + p_1 \cdot p_2 e^{-g_{12}} \right| + \\ + b_{\text{ütk.3.}} = \log \left| \frac{1 + p_1 \cdot p_2 e^{-2g_{12}}}{\sqrt{1-p_1^2} \sqrt{1-p_2^2}} \right| + b_{\text{ütk.3.}}$$

A többlet-csillapítás első részét már az 1) alatti fejezetben a két reflexiós hely esetében kimerítően tárgyaltuk, míg a második rész nem egyéb, mint a harmadik hely ütközési csillapítása, melyről viszont az egyetlen reflexiós hely tárgyalásánál megállapítottuk, hogy a többlet-csillapítás magával az ütközési csillapítással egyenlő. Kimondhatjuk tehát:

Tanulság 7: Amennyiben az áramkörben 3 reflexiós hely van, és valamelyik 2 egymás után következő reflexiós hely közötti vonalszakasz gyakorlatilag elég nagy hullámesillapítást mutat, a szóbanforgó vonalszakasz a reflexiós helyeket két egymástól független részre bontja, az elválasztott reflexiós helyek egymásra-való befolyását (reflexiós csillapítás) megszünteti és azokat egymástól függetleníti. E függetlenített szakaszok többlet-csillapításai külön számíthatók és az eredmények egyszerűen összegezhetők. A jelen esetben tehát az 1 és 2 ütközési helyeknek a többlet-csillapításra való befolyása a két reflexiós hely már tárgyalt esete alapján számítható és az eredmény a 3-ik reflexiós hely ütközési csillapításával még megtoldandó.

5b). Az áramkörben 4 reflexiós hely van egy korlátozó feltétellel.

A mellékelt 7) ábrán egy 4 reflexiós hellyel bíró áramkört szemléltettünk, az előbbi ábrához hasonló jelzésekkel. A számítások hosszadalmasságának

7. ábra.

kikerülésére ismét egy megszorító feltételt vezetünk be: legyen a (2, 3)-as számú vonalszakasz, mely az áramkört két olyan részre bontja, melyek mindegyike 2—2 reflexiós helyet tartalmaz, ismét elegendően nagy hullámesillapítású. A 20) egyenlet alapján tehát a többlet-csillapítás négy ütközési csillapításból és egy reflexiós csillapításból fog állani. Az utóbbiból mindazok a kettős kombinációk ki fognak esni, amelyekben $e^{-g_{23}}$ tényező foglaltatik, mert

$$\left| e^{-2g_{23}} \right| = e^{-2b_{23}}$$

valódi tört, értéke igen kicsiny és a többiekhez képest elhanyagolható. Így tehát marad

$$b_1 = \log \left| \frac{1 + p_1 \cdot p_2 e^{-2g_{12}} + p_3 p_4 e^{-2g_{34}}}{\sqrt{1 - p_1^2} \sqrt{1 - p_2^2} \sqrt{1 - p_3^2} \sqrt{1 - p_4^2}} \right|.$$

Tegyük a számlálóhoz még hozzá azt a korrekciós tagot, amely a W. Klein-féle értekezésben megtalálható, de amelyet eddig elhanyagoltunk, és pedig

$$p_1 \cdot p_2 e^{-2g_{12}} \cdot p_3 \cdot p_4 e^{-2g_{34}},$$

akkor a számláló két darab kéttagú mennyiség szorzata lesz, vagyis

$$\begin{aligned} b_1 &= \log \left| \frac{[1 + p_1 p_2 e^{-g_{12}}] [1 + p_3 p_4 e^{-g_{34}}]}{\sqrt{1 - p_1^2} \sqrt{1 - p_2^2} \sqrt{1 - p_3^2} \sqrt{1 - p_4^2}} \right| = \\ &= \log \left| \frac{1 + p_1 p_2 e^{-g_{12}}}{\sqrt{1 - p_1^2} \sqrt{1 - p_2^2}} \right| + \log \left| \frac{1 + p_3 p_4 e^{-g_{34}}}{\sqrt{1 - p_3^2} \sqrt{1 - p_4^2}} \right|; \end{aligned}$$

tehát ismét két független részre bontható.

Tanulság 8: Amennyiben az áramkörben 4 reflexiós hely van, melyekből kettőt-kettőt egy elegendő nagy csillapítású vonalszakasz választ el egymástól, ismét azt a törvényszerűséget észleljük, mint az 5a) fejezetben; a reflexiós helyeket a nagy csillapítású elválasztó vonalszakasz többlet-csillapítás kialakítása szempontjából egymástól ismét függetleníti. A számításokat tehát külön-külön a 2 reflexiós hely esetének eljárása szerint kell végrehajtani, s az eredményt összegezni. Természetesen valamely megadott frekvenciánál a többlet-csillapítás maximális vagy minimális értékei nem egyidejűleg fognak bekövetkezni, amit a kalkulációnál mindig figyelembe kell venni.

6. Általános elvek a reflexiók káros befolyása ellen való védekezésre.

a) Az áramkör üzemi többlet-csillapítása és annak a frekvenciával való periodikus ingadozása a reflexiós helyek számával rohamosan növekszik, miért is mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a reflexiós helyek számát a lehetőség szerint csökkentjük. E szempontból csakis az erős reflexiós helyek jönnek tekintetbe, pl. kábelelek és légvezetékek ütközési helyei, hol a reflexiós tényező elég nagy ($p = 0.6$). Gyengébb reflexiós tényezővel bíró helyek ($p \leq 0.2$), amennyiben az áramkörben nem lépnek fel nagyobb számmal, általában nem veendők tekintetbe.

b) Az áramkör kezdetének és végének reflexiója a végkészülékeknek megfelelő illesztésével minden nehézség nélkül elkerülhető s azért ezt az illesztést minden esetben el kell végezni.

c) Hosszabb, nagyobb csillapítással bíró homogén vonalszakaszok jelenléte az áramkörben a reflexiók káros hatásának redukciója szempontjából mindig előnyös. Hátrányosabbak általában a viszonylagosan rövid, és kis hullámcsoportcsillapítással bíró vonalszakaszok, különösen olyankor, ha ilyenek az áramkörben nagyobb számmal fordulnak; itt egyformán káros a sok

reflexiós hely és a kis vonalesillapítás. Ilyen esetekben a gyakorlatban indokolt transzformátorillesztések alkalmazásával a reflexiós helyek számát, — amennyire csak lehet, — csökkenteni.

d) A transzformátoros illesztés kivételénél általában nem kell az áttételi viszony kinosan pontos meghatározásával a reflexiók eltüntetésére törekedni; ez a kisebb vivőfrekvenciáknál az impedanciák komplex értékei miatt úgy sem fog sikerülni. Elégséges, ha az illesztést csupán csak oly mértékben törekszünk keresztülvinni, hogy a komoly reflexiós tényezők egy bizonyos alsó határig ($p = 10-20\%$) redukálhatók legyenek.

(Vége.)

Betriebsdämpfung der aus verschiedenen Fernsprechleitungstypen zusammengebauten inhomogen Stromkreisen in Trägerfrequenzbereich. II. Teil: Im Stromkreise gibt es zwei oder mehrere Reflexionsstellen. Dr. IVÁN TOMITS, Technischer Postdirektor. (Fortsetzung.)

Affaiblissement composite des circuits inhomogen composés des types de lignes téléphoniques différents dans le régime de fréquence porteuse. IIe partie: Dans le circuit, il y a deux ou plusieurs lieux de réflexion. M. le Dr. IVÁN TOMITS Directeur Technique de poste. (Suite.)

Könyvszemle.

A svájci postamúzeumról. Abból az alkalomból, hogy az 1907. évben alapított svájci postamúzeum Bern városában új palotába költözött át s megnyitotta termeit a község számára, a berni postavezérigazgatóság igazi békeidőkre emlékeztető, nyomdatechnikai szempontból is nagyon sikerült díszes és művészi ismertetőt adott ki: Rundgang durch das Schweizerische Postmuseum címmel. Bern, Zürich, Basel versenyeztek abban, hogy az ismertető szövege, nyomása, az ismertetőt életkítő fényképmásolatok, grafikák méltó módon kerüljenek az érdeklődők elé. És a lelkes vállalkozás mindenben sikerült; a pompás kis munka élvezetes képet ad a nagy gondossággal és körültekintéssel berendezett postamúzeum 30 termében kiállított, de külön is figyelemre érdemes postai emlékekről.

Három részre oszlik a múzeum: történelmi, kezelési és bélyeg osztályra. A történelmi rész igen gazdag régi okiratokban és emléktárgyakban. A legrégebb időktől a legújabb kor emlékei között láthatók egykoru rajzok, metszetek, képek, térképek, melyek a nézők elé tárják a kopjával, karddal felfegyverzett gyalogos, lovas postásokat, a kolostorok, kereskedők postá-

sait, a Taxis posták emlékeit, a halász postákat, a régi kantonok levélvivőit, az Alpesek útjain közlekedő autópóstákat s a mai modern posta legújabb korszerű postaközeledéseit.

A postakezelési rész a megmaradt régi emlékeken át, beszélgeti a kezelés fejlődéstörténetét a múzeum 10. termében.

A bélyegmúzeum legújabb szerkezetű szekrényeiben, tárlóiban az első, 1845. évben megjelent svájci bélyegtől napjainkig, továbbá a világpostacs egyesületbe tömörült országok postabélyekeinek felbecsülhetetlen értéket képviselő szebbnél-szebb példányait láthatja a néző.

Gazdag tárháza ez a múzeum Svájc postai és kulturális emlékeinek s a kis kiadvány, meszsze távol országokba is méltó és beszédes *hírvivője* annak, hogy mire képes a törhetetlen akart. Amikor e kis füzet dekoratív lapjait forgatjuk, önkéntelenül is az a gondolatunk támad: a berni postavezérigazgatóság magasabb művészi szempontoktól vezetve végezte érdemes munkáját, és nem e világi hiúságoknak kívánt kedvezni kiadványával, hanem lélekből fakadó meggyőződéssel, saját gyönyörűségére öltöztette azt ilyen szép köntösbe.

Dr. Monus Ferenc

A POSTA FORGALMA.

1944 augusztus.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatanácsos.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monates des vorigen Jahres.

Az alább közölt, folyó évi augusztus havi forgalmi adatok hozzávetőleges pontosságúak. Az ország keleti részében beállott új helyzet következtében több postahivataltól forgalmi adatok nem érkeztek. Minthogy azonban ezek a hivatalok folyó évi augusztus hó végéig működtek, az egész ország forgalmi adatainak összeállításánál e hivatalok forgalmát nem lehetett figyelmen kívül hagyni. A beérkezett adatok, amelyek a posta forgalmának túlnyomórészt képezték, azt mutatták, hogy a posta folyó évi augusztus havi forgalma a július havit általában csekély mértékben meghaladta. A keleti országrészen működő (a debreceni és a kolozsvári postaigazgatóság kerületébe tartozó) postai szervekre nézve — más megfelelő adat hiányában — a folyó évi július havi forgalmi adatokat vettük alapul.

Ennek figyelembevételével a posta folyó évi augusztus havi forgalma a július havit 1.6%-kal haladta meg. Az emelkedés a postai üzletágnál mutatkozik, míg a táviró- és távbeszélő üzletág forgalma az előző hónaphoz képest csökkent. Az 1943. év augusztus hónapjához képest a forgalom 7.1%-kal volt nagyobb.

A postai üzletág körébe tartozó küldemények közül az általános emelkedés mértékét az aján-

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée.

lott levélpostai küldemények és a csekkbefizetések darabszáma, valamint a postautalvány és csekk be-, illetőleg kifizetések összege haladta meg. Szembetűnő a csomagforgalom nagymérvű csökkenése. A távbeszélő előfizetői állomás száma az előző hónapoz képest a budapesti egységes távbeszélő hálózatban 1168-al, a vidéki hálózatokban pedig 170-el csökkent. A budapesti egységes hálózatban folytatott helyi beszélgetések száma tovább csökkent és 1,471.000-rel, vagyis 10.9%-kal volt kevesebb, mint az előző hónapban. A budapesti rádióelőfizetők száma a folyó évi augusztus hó végén 205.362 volt, ami 2167-el több, mint az előző hónapban. Az összes rádióelőfizetők száma az előző hónapoz képest 6135-el emelkedett.

A munkaegységekben kifejezett forgalom 100.8 millió volt. Az előző év augusztus havához képest a postai üzletág 15.3 a táviró 10.1 és a rádió 4.7%-kal emelkedett, míg a távbeszélő üzletág 9.0%-kal csökkent. A folyó évi július hónapoz képest a postai üzletág 2.6 és a rádió 1.2%-kal volt több, a táviró üzletág azonban 0.1 és a távbeszélő üzletág forgalma ugyancsak 0.1%-kal csökkent. Az 1944. év első nyolc hónapjának forgalma 10.7%-kal haladta meg az előző év ugyanezen időszakában elért eredményt.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1944 augusztusban 1943 augusztushoz képest több (+) kevesebb (-) %-ban
	1944 augusztus	1943 augusztus	
Közönséges levélpostai küldemény (feladás)	97 090	95.083	+ 2.1
Ajánlott levélpostai küldemény (feladás)	2.217	1.813	+ 22.3
Értéklevél és értékdoboz (feladás)	41	51	- 19.6
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	2.002	2.443	- 18.1
Postautalvány befizetés . . . . . darab	1.768	1.751	+ 1.0
összeg	364.901	290.023	+ 25.8
Postatakarék és csekk befizetés . . . . . darab	3.661	2.948	+ 24.2
összeg	950.531	357.796	+ 10.8
Távirat (feladás)	905	849	+ 6.6
Számlált helyi távbeszélgetés	16.975	22.435	- 24.3
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	1.693	1.660	+ 1.9
Távbeszélőállomás	185	188	- 1.7
Rádióengedélyes	904	862	+ 4.8

A magyar posta multjából.

A m. kir. helytartótanács.

Az 1724. évben Pozsonyban létesített helytartótanács postai hatásköre, az eddigi kutatások szerint II. József uralkodása idején, közelebről az 1785. évtől alakult ki. Ezt közvetlenül megelőzően a bécsi cs. kir. udvari postabizottság rendelkezett postáinkkal. A helytartótanácsnak 1785. évi június 26-án kelt egyik rendelete meghagyja az összes postaprefekturáknak, hogy a postamesterek kérvényeiket a prefekturák útján ezután a helytartótanáchoz címezve adják postára. A helytartótanács ez évben már Budára költözött át s átvette a posták magasabb intézési jogkörét.

Ez a központi, igen tekintélyes főhivatal már megelőzőleg is sok érdemes munkát végzett és értékes újítást hozott be a közigazgatás terén. Többek között, — ezt kevesen tudják — rendszeresítette az elő- és utószámok iktatási módszert, az ügyiratok könnyebb nyilvántartása és keresése végett a betűrendben összeállított ú. n. mutatókönyv vezetését. A határidős beadványok kimutatását, az el nem intézett ügyiratok hátralék kimutatását, a fontosabb természetű rendeleteknek külön gyűjteménybe foglalását. A tisztázott iratoknak az eredeti fogalmazvánnyal való összeolvasását. Minden évben kiadta, az akkor népszerű és elterjedt Budai Kalendariumban a tisztviselői sematizmust, a Tiszti Cím- és Névtár őseit. Éppen a helytartótanács eme munkálkodásának köszönhetőek, hogy majdnem kétszáz évre visszamenőleg meg tudjuk állapítani a postahivatalok személyzetét és az akkori postajáratok útját.

A postai panaszkönyv.

Elmúlt százéves. Az első adatot 1859. évben

találtam, a postaállomásoknál (lóállomásoknál) rendszeresítették, az utasközönség részére. Ha valakinek panasa volt s azt a panaszkönyvbe bejegyezte, a postaállomás tartozott a panaszkönyvet a hó végével az Oberpostverwaltunghoz címezve, jelentés kíséretében Bécsbe felküldeni. Elképzelhető, mennyi időbe került a panasz megvizsgálása és az esetleges sérelem orvoslása.

A kiegyezés után, 1868. évben már minden postahivatal köteles volt panaszkönyvet tartani.

Zárfedőlap.

Amikor az úgynevezett amerikai zsákszárakat rendszeresítették (semmi köze Amerikához, budapesti lakatosmester találmánya, a hangzatoság kedvéért nevezték így), azok lezárására négy-szögletű, rózsaszínű, áttetsző papírt használtak, az 1888. évben. Egy év múlva fehérszínű hártypapírból készítették s a kincstári hivatalok kizárólag erre a célra készült hatszögletű „Pénzrovatolás” feliratú helyi és kelti betűzővel bélyegezték le, tintával kellett arra írni. A pécsi postaigazgatóság előterjesztésére 1892. évben a Ker. Min. megengedte, hogy a zárfedőlapokat tintairónnal állíthassák ki a hivatalok.

A vörös csomagoló papír.

A Baross-féle reformkorszak vette először használatba, 1888. évben, a megelőző időkben használt közönséges szürke csomagoló papír helyett a pénzes- és ajánlott levelek csomagolására. Az első beszerzett vörös csomagoló papírt a hermaneci papírgyár készítette s abból egy ívet a postamúzeum őriz. *Dr. Monus Ferenc.*

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Palánka. 1. Az A. 2. Szab. 76: § 17. pontjában foglaltak alapján pénzeszsák túlz szállítását vagy visszamaradását az átvételben érdekelt közvetítő, illetőleg a rendeltetési hivattal (mozgópóstával) szolgálati táviratban kell közölni. Az ezen túlmenő eljárást az idézett § 18. pontja szabályozza.

2. A bérházak lakói címére érkező közönséges levélpostai küldemények u. n. házi levélszekrény útján való kézbesítésének ügyével a postavezérgazgatóság már régóta foglalkozik. A kérdés megoldása a postán kívül álló okokból egyenlőre halasztást szenved.

Elmélet — Gyakorlat.

Theorie — Praxis. — Théorie — Pratique.

31. Értéknyilvántással feladott portós csomag elveszése esetében a kártérítés során a biztosítási díjat be kell-e szedni?

Igen.

Az A. 1. Szab. 10. § 12. pontja értelmében, ha valamely értéklevél, értékdoboz, vagy csomag, szállítás közben elveszett, stb. a feladónak a postai díjak visszatérítésére igénye van, kivéve a biztosítási díjra. A biztosítási díj tehát mindenképpen esedékes. Ezért portós csomag kártérítése során azt be kell szedni, illetőleg a kártérítési összegből le kell vonni. *(Beküldött kérdés.)*

32. Postahivatal címére díjköteles postautalvánnyal vagy csekkfizetési utalvánnyal beküldött postai, távbeszélő, rádióelőfizetési, stb. díjak után

kell-e utalványkifizetési díjat felszámítani?

Nem.

Az 1921. évi XXI. tc., illetőleg az A. 1. Szab. 9. §-a értelmében a belföldi forgalomban postaszolgálati ügyben az összes postaküldemények díjmentesek. Azokat a posta- és csekkfizetési utalványokat, amelyekkel a felek — akár magánfelek, akár pedig hatóságok vagy hivatalok — posta-, táviró-, távbeszélő- vagy rádiódíjakat küldenek a hivatal címére, a kézbesítés szempontjából postaszolgálati küldeménynek kell tekinteni s így azokat a kifizetési díjalóli mentesség megilleti.

Egyébként is mivel a posta maga a címzett, a kifizetési díj levonása és mint ilyennek elszámolása célszerűtlen volna.

A kifizetési napló (csekkvizsáfizetési aljegyzék) vonatkozó tételénél az ilyen kifizetéseket is „psz” jellel kell megjelölni. *(235.491/1944.)*

EGYESÜLETI ÉLET.

Nagy István Az alvilág szellemei ismét

kockát vetettek, az elvakult légitámadás újra áldozatot követelt kartársaink közül. 1944. évi augusztus hó 29-én a ceglédi vasútállomás ellen intézett légitámadás alkalmával Nagy István posta műszaki tanácsos életét vesztette.

Nagy István 1896. évi július hó 22-én a vasmegyi Jákfán született. Gépészmérnöki oklevelét a kir. József műegyetemen szerezte meg, majd 1924. évi március hó 18-án, mint ob. mérnök lépett a m. kir. posta szolgálatába. Pályáját a budapesti táviró- és távbeszélő igazgatóság kábelépítési csoportjánál kezdte, majd 1925-ben posta s. mérnökké nevezték ki s a budapesti postaigazgatósághoz osztották be. 1926-ban letette a postamérnöki szakvizsgát, majd mint távb. építési o. vezető a falurendszerű aut. központok szerelési munkáit vezette. 1933-ban postamérnöki kinevezése után — ismét a táviró és távbeszélő igazgatósághoz került vissza. 1937-ben mint cím és jelleges postafőmérnököt a Helyközi és József távb. központ vezetőjének állandó helyettesítésével bízták meg s az épület légo parancsnoka lett. 1938-ban főmérnökké,

1942 január 1-én pedig műszaki tanácsossá nevezték ki, 1943 októberében pedig a Helyközi és József távb. központ vezetésére nyert megbízatást.

Már az első világháborúban is részt vett 1915-től 1918-ig az akkori 18. honv. gyal. ezred állományában s mint t. hadnagy szerelt le. A most folyó világháborúban 1942 májusától 1943 október haváig teljesített katonai szolgálatot, résztvett az orosz hadjáratban, közben tart. főhadnaggyá lépett elő. Kitüntetései: a Károly csapatereszt és a karddal és sisakkal diszitett háborús emlékérem. Tűzharcos és a tűzkereszt tulajdonosa volt.

A magyar posta egyik szorgalmas munkását, karunk pedig megértő bajtársát veszítette el. 1944. évi szeptember hó 2-án kísértük utolsó útjára a Farkasréti temetőben nagy részvét mellett. Kartársai nevében a sírnál dr. Mecséry Sándor postai műsz. igazgató meghatott hangon vett tőle búcsút s beszédét azzal a fenkölt gondolattal fejezte be: „Hősi haláloed bennünket még elszántabb harcra, még keményebb munkára kötelez, hogy haláloed ne legyen hiábavaló,

és Istennek kegyelmével, helytállásunkkal lerakjuk egy jövő ezer év alapjait, hogy a Kárpátok között ne a halál, hanem az élet himnusz zengjen“.

Huszár Ernő Mély megrendüléssel értesültünk egy másik szomorú hírről is: egyik közszeretben álló debreceni kartársunk, Huszár Ernő okl. közgazda, postafőtiszt 1944 szeptember 1-én a Debrecen ellen intézett légitámadás alkalmával a Debrecen 2. sz. postahivatal beomlott óvóhelyén életét veszítette. Felesége ugyanezen a napon egy másik debreceni óvóhelyen ugyancsak a légitámadás áldozatává esett.

Huszár Ernő 1904-ben született Bécsben. A József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem kereskedelmi szakán szerzett oklevelet 1937-ben.

Postai szolgálatát megelőzően a közgazdasági egyetem francia tanszékén volt gyakornok, majd a MTI közgazdasági osztályánál alkalmazták.

Postai szolgálatát 1929 augusztus 12-én kezdte meg a püspökladányi postahivatalnál mint forgalmi díjnok. 1935-ban postaforgalmi gyakornokká, 1935-ben II. o. postatisztté, 1939-ben I. o. postatisztté, 1944 elején postafőtisztté nevezték ki.

Postai szolgálata alatt Budapesten a központi táviró hivatalnál, a Budapest 4., 62. és 741. számú hivataloknál, a Keleti p. u. mozgóposta főnökségnél, a posta tudakozó irodájánál, majd a helyközi és József központnál és a Lipót távbeszélő központnál teljesített szolgálatot, vidéki szolgálata alatt a szolnoki, a Nagyvárád 1. és 2. sz., a nagyszalontai és végül a Debrecen 2. sz. postahivatalokhoz volt beosztva. Közben a nagyváradi és a debreceni

postaigazgatóságnál is előadói munkakörben szolgálatot teljesített.

Az erdélyi emlékirat és az erdélyi emlékelem tulajdonosa volt.

Huszár Ernő földi maradványait a debreceni postaalkalmazottak és Debrecen város közönségének nagy részvéte mellett szeptember hó 3-án, a légitámadás többi áldozatával egyidőben helyezték örök nyugalomra.

Tankönyvszegély. Egyesületünk ebben az évben is tankönyvszegélyben részesíti azokat a tagjait, akikne kiskolába járó gyermekeik vannak. Az igénylők összeírására szolgáló űrlapokat már szeptember hó közepén szétküldtük a szolgálati főnökségekhez. A segély összegét az igénylések beérkezése után állapítjuk meg. Mivel a segélyezésre fordítható anyagi fedezetünk korlátozott, tagjainkat valószínűleg csak a múlt évihez hasonló mértékű segélyben tudjuk részesíteni.

Tekedélutánok. Egyesületünk hagyományos tekedélutánjait ebben az évben is megrendezte a Farkasréti-úti Lakatos (volt Bruckbauer) vendéglő tekepályáján. Sajnos, a háborús viszonyok és a mindgyakrabban ismétlődő légitámadások, főleg azonban kartársaink fokozott hivatali elfoglaltsága ezidén kevesebb kartársunknak engedték meg a tekedélutánokon való részvételt. A kellemes és könnyű testedzést nyújtó tekezésen ez évben is résztvevő kartársaink körében felmerült a hagyományos idényzáró tekeverseny megrendezésének a terve. Tekintettel azonban arra, hogy a korai elsötétítés, továbbá kartársaink új szolgálati időbeosztása a verseny megszokott keretek között való megtartását nem teszik lehetővé, a verseny megrendezéséről ezidén le kellett mondanunk.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társ szerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Egyes szám ára 1.40 P.

Felelős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.